

**РОЗВИТОК
ХАРЧОВИХ ВИРОБНИЦТВ,
РЕСТОРАННОГО ТА ГОТЕЛЬНОГО
ГОСПОДАРСТВ І ТОРГІВЛІ:
ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ,
ЕФЕКТИВНІСТЬ**

Тези доповідей

*Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої 80-річчю з дня народження ректора
університету (1988–1991 рр.), доктора технічних
наук, професора, члена-кореспондента ВАСГНІЛ
Беляєва Михайла Івановича*

У двох частинах

Частина 1

19 листопада 2018 року

Харків

Редакційна колегія:

О.І. Черевко, д-р техн. наук, проф. (відпов. редактор); *В.М. Михайлов*, д-р техн. наук, проф. (заст. відпов. редактора); *О.О. Гринченко*, д-р техн. наук, проф. (заст. відпов. редактора); *А.А. Дубініна*, д-р техн. наук, проф. (заст. відпов. редактора); *С.В. Прасол*, канд. техн. наук (відпов. секретар); *А.О. Борисова*, канд. психол. наук, доц.; *М.П. Головка*, д-р техн. наук, проф.; *Г.В. Дейниченко*, д-р техн. наук, проф.; *Н.В. Дуденко*, д-р мед. наук, проф.; *В.В. Євлаш*, д-р техн. наук, проф.; *В.О. Захаренко*, д-р техн. наук, проф.; *А.О. Колесник*, канд. техн. наук, доц.; *О.М. Жданович*, нач. Видавництва ун-ту; *Л.П. Малюк*, д-р техн. наук, проф.; *А.М. Одарченко*, д-р техн. наук, проф.; *Д.М. Одарченко*, д-р техн. наук, проф.; *Р.Ю. Павлюк*, д-р техн. наук, проф.; *С.П. Пивоваров*, д-р техн. наук, проф.; *П.П. Пивоваров*, д-р техн. наук, проф.; *В.В. Погарська*, д-р техн. наук, проф.; *М.І. Погожих*, д-р техн. наук, проф.; *В.О. Потанов*, д-р техн. наук, проф.; *О.В. Самохвалова*, канд. техн. наук, проф.; *О.Г. Терешкін*, д-р техн. наук, проф.; *Ю.М. Тормосов*, д-р техн. наук, проф.

Рекомендовано до видання вченою радою Харківського державного університету харчування та торгівлі, протокол № 14 від 6.07.2018 р.

Розвиток харчових виробництв, ресторанного та готельного господарств і торгівлі: проблеми, перспективи, ефективність : Міжнародна науково-практична конференція, 19 листопада 2018 р. : [присвячена 80-річчю з дня народження ректора університету (1988–1991 рр.), доктора технічних наук, професора, члена-кореспондента ВАСГНІЛ Беляєва Михайла Івановича : тези у 2 ч.] / редкол. : О. І. Черевко [та ін.] ; Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі. – Х. : ХДУХТ, 2018. – Ч. 1. – 444 с.

ISBN

Перша частина містить тези доповідей з інноваційних технологій харчової продукції та функціональних оздоровчих продуктів, формування і контролю якості товарів, митних експертиз товарів, удосконалення процесів та обладнання харчових виробництв. Розглянуто результати фундаментальних досліджень у галузі хімічних, фізичних, математичних методів дослідження продуктів харчування. Велику увагу приділено проблемам управління якості та екологічної безпеки.

Збірник розраховано на наукових і практичних працівників, викладачів вищої школи, що здійснюють підготовку фахівців для харчової та переробної промисловості, торгівлі, ресторанного, готельного та туристичного господарства, економіки та підприємництва, митних, податкових і економічних служб, фінансових установ, а також аспірантів, магістрантів і студентів закладів вищої освіти.

УДК 658.114
ББК 65.305.73+65.42

Видається в авторській редакції

© Харківський державний університет харчування та торгівлі, 2018

ISBN

І.Р. Біленька, канд. техн. наук, доц. (ОНАХТ, Одеса)

Н.А. Лазаренко, канд. техн. наук, ст. викл. (ОНАХТ, Одеса)

ОСНОВНІ ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕРОБКИ БУЛЬБ ТОПІНАМБУРА У ФЕРМЕНТОВАНУ ПРОДУКЦІЮ

Булби топінамбура широко використовують в харчуванні населення, але є декілька причин, які заважають масовому виробництву продуктів з них на підприємствам харчової промисловості: трудомісткий процес очищення від шкірочки; попередження окиснювальних процесів в сировині при переробці; велика кількість відходів. Більшість технологій переробки сировини на підготовчій стадії передбачають здійснення наступних операцій: сортування, миття, очищення та інспекція.

Для очищення бульб топінамбура в промисловості відсутнє обладнання, яке б дозволило якісно провести цю технологічну операцію. Крім того, після очищення відбувається потемніння бульб за рахунок проходження окиснювальних реакцій за участю ферменту поліфенолоксидази в присутності кисню повітря, що в свою чергу негативно впливає на колір та на вміст фенольних сполук у готовій продукції.

Із метою зменшення відходів при виробництві ферментованих продуктів з топінамбура, було розглянуто декілька способів попередньої підготовки сировини та проведений мікробіологічний аналіз зразків: неочищених до миття, неочищених після миття, очищених після миття та неочищених після НВЧ-обробки (табл.).

Таблиця

Мікробіологічний аналіз поверхні бульб топінамбура

Вид підготовки бульб топінамбура	Загальна забрудненість сировини, КУО
Неочищений: до миття	$2,15 \cdot 10^6$
після миття	$1,6 \cdot 10^5$
Очищений після миття	$2 \cdot 10^4$
Неочищений після НВЧ-обробки за режимом:	
100 Вт протягом 240 с	$2,8 \cdot 10^4$
180 Вт протягом 210 с	$2,5 \cdot 10^4$
300 Вт протягом 180 с	$2,2 \cdot 10^4$
450 Вт протягом 120 с	$1,7 \cdot 10^4$
600 Вт протягом 60 с	$6 \cdot 10^3$

Отримані дані вказують, що найменш забрудненим був зразок топінамбура обробленого НВЧ-струменями за режимом 600 Вт протягом 60 с і без попереднього очищення.

Обробка бульб топінамбура НВЧ-струменями дозволяє не використовувати операцію «очищення», тим самим попередити окислювальні процеси, що мають місце при механічній обробці. За рахунок такої обробки сировина зберігає свій якісний склад, в тому числі вітамін С та поліфенольні сполуки.

Технологія виробництва ферментованих продуктів з топінамбура передбачає первинну підготовку бульб: сортування, миття, обробку НВЧ-струменями та інспекцію. Далі бульби топінамбура піддають різанню та ферментації, для чого використовують закваску, виготовлену на основі чистої культури *L. plantarum* AN 11/16. Лактоферментація сировини приводить до накопичення в продукті молочної кислоти, яка позитивно впливає на організм людини. Тому було вирішено, для її максимального збереження в якості кінцевої обробки при виробництві соків застосовувати заморожування.

Враховуючи основні чинники, що впливають на якість проходження ферментації та отримані у результаті досліджень дані, встановлено наступні параметри процесу: кількість внесеної закваски молочнокислих бактерій 1% від маси підготовленої сировини, температура 20 °С, тривалість процесу 10 діб до досягнення загальної кислотності продукту 0,8–0,9%.

Сквашений топінамбур подають на стрічковий прес для отримання рідкої фракції та вичавок. Рідку фракцію спрямовують на виробництво купажованих соків, а з вичавок отримують овочеві пасти. Для заключної операції при виробництві соків запропоновано застосовувати заморожування.

Вичавки направляють до селективної дробарки для отримання пастоподібної консистенції. З цією метою використовують результати раніше проведених експериментів, за якими встановлюють 16 зубчастих ножів та діаметр отворів сита 1,2 мм.

Подрібнений напівфабрикат змішують з підготовленими допоміжними матеріалами відповідно до рецептури. Дозування пасти проводять за масою. Змішування з іншими рецептурними компонентами відбувається у випарному апараті, після чого суміш уварюють до масової частки сухих речовин 25% протягом 10–15 хв за температури 100 °С.

У результаті проведених досліджень, розроблено технологію переробки бульб топінамбура у ферментовану продукцію.

Кравченко М.Ф., Рибчук Л.А. Перспективи використання молочної сироватки сухої демінералізованої в технологіях цукрових паст.....	89
Крикливець Д.О., Никифоров Р.П. Аналіз і перспективи розширення асортименту соусної продукції на емульсійній основі функціонального призначення	91
Михайлик В.С., Кравченко М.Ф. Дослідження структурно- механічних характеристик пісочного тіста зі шротами олійних культур	93
Омельченко С.Б., Горальчук А.Б. Використання напівфабрикату збивного на основі какао-масла як наповнювача для чизкейків	94
Федак Н.В., Діхтярь А.М., Хаустова Т.М. Перспективи використання олії соняшникової високоолеїнового типу в технології листкового тіста.....	96
Хаустова Т.М., Федак Н.В. Перспективи розвитку технології закритих пирогів для мережі спеціалізованих підприємств ресторанного господарства.....	98
Юдіна Т.І. Використання борошна з насіння гарбуза та грибів шіітаке в технології борошняних кулінарних виробів	100
Юрченко С.Л., Колеснікова М.Б. Застосування технології Sous Vide у виробництві страв із м'яса птиці.....	102
Юрченко В.В., Яранцева Є.О., Пивоваров П.П. Хімічний склад і перспективні шляхи використання насіння чіа в технологіях харчової та кулінарної продукції.....	104

Секція 2. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ОЗДОРОВЧИХ ПРОДУКТІВ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ, ПЕРЕРЕБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ТА ТОРГІВЛІ

Molchanova E. Legumes – a tool for healthy sweets (Зернобобові – інструмент для здорових солодощів).....	106
Абрамова Т.С., Клімова І.А., Ларіна Р.О. Використання рослинних добавок у виробництві молочних продуктів функціонального призначення	108
Артамонова М.В., Пілюгіна І.С., Шматченко Н.В. Використання рослинних добавок у технології мармеладно-пастильних виробів..	110
Афанасьєва О.Б., Коломієць Т.М., Палій В.М. Органічне виробництво – запорука здоров'я нації.....	112
Біленька І.Р., Лазаренко Н.А. Основні технологічні аспекти переробки бульб топінамбура у ферментовану продукцію	114
Большакова В.А., Дроменко О.Б. Розробка технології м'ясних напівфабрикатів функціонального призначення.....	116